

С а д р ж а ј:

Братислав Петковић – [Каскадер](#)

Каскадер, један од оних што “скачу... и са трећег спрата, падају под ауто и такве ствари”, носилац је приче Братислава Петровића о филму, животу и времену. Каскадер је комад–посвета, сентимантална исповест, проширени интервју дат у међувремену снимања, прилог за могућу романсирану биографију. Писац предлаже одлазак у свет филма и то специфично “нашег”, слика један дан иза кулиса, тамо где се прави уметност, ствара илузија сред свеопште илузије изгубљених стварности. Миле Шејн, каскадер или дублер о чијим је каскадама брујао цео Београд, некад, када су каскадери били звезде, јунаци дана, уводи нас у друштво статиста, анонимних учесника који се не виде у биоскопу (јер су њихову сцену грешком исекли), људи у пролазу који као да нису ни постојали, којих нема у причи, иза којих нема видљивог трага (на филму). Непосредност казивања главног јунака, човека од стотина филмских живота, пред добронамерним, још неупућеним слушаоцем, чини окосницу приповести тихих интонација, сетне хуморности. Она је исписана аутентичним, урбаним говором и сочним – дијалози као да су ухваћени на лицу места, изрази, терминологија, употреба фразе, начин одговора, одрази су врло одређене животне средине, грађанског миљеа, чак појединог места, стања свести; штавише, узбудљиве, ефектне слике језика представљају догађајне призоре живота који се препричава, отварају одељке стварности, чине видљивим просторе и времена. изражена је готово документаристичка фактура; личност драме је стваран човек, “први југословенски каскадер” који је “дублирао све наше глумце” и стране – звучних имена, радио са познатим редитељима, у значајним филмовима који се

помињу... [>>> види поговор](#)

Александар Ђаја – [Језеро](#) – позоришни комад у шест слика

Да је време кружно, свет и његова прича такође, без краја и почетка, сугерише Александар Ђаја описујући свој драмски круг интригантном насловљеном Језеро. Егзактним сликама особено интониране реалности, он развија примамљив оглед о не-стварном којим се погађа средиште стварног, збиљи и сну као праузору свих стварности, прича приче која лежи у основи сваке приче живота. Језеро је приповест о тајни, о путовању и тражењу, о чаролији постојања. Пропланак поред језера (почетни призор), предео нетакнуте природе, раја кога треба бити достојан, стваран је и архетипски простор живљења чији се реалистичан приказ “најлепшег места на свету” на које долазе главни јунаци усложњава скупом пренесених значења (“погрешна обала” – увек она на којој се налазимо “и сањамо чудне снове” и она лепша пред нама на којој постоји “све оно до чега нам је стало”, одакле нешто дозива, највећа риба, само једна коју вреди а не да се уловити, борба која негде постоји и довољна је “за живот... за све”) да би се игра зачала покушајем да се изневери задато, наруши поредак ствари, живљења као сталног кретања околу, и пође овог пута право, директно, у центар простора, времена, тајне, зарони у живот; за Алфреда и Милоша пливати значи хтети нешто више, приближити обале стотинама хиљада година раздвојене, њихов је скок у Језеро одлазак – повратак у сан (уз уобичајену дилему ко сања а ко је будан, ко је власник, творац сна), коначно стицање до “друге обале” – покрет иза слике наводне стварности, иза живота, до његове бити (у смрт као нови почетак, детињство?), то је и метафизички пад у живот у магични предео с Језером симбол света у који смо бачени... [>>> види поговор](#)

Иван Негришорац - [Истрага је у току, зар не?](#)

Нема више непојамног, мистичног, преостаје само свет вечне, баналне садашњости која тежи да се умножи, време као да је стало и све се одвија у његовом празном ходу. Ништа више неће бити као што је било, саопштиће недужним људима над којима је “истрага у току” Кафеџика (“дебела, деформисана, ружна”, тешко јој је одредити пол) – хармсовска приказа у савременом издању, заговорник великих перспектива за “будући развој у целини”. Тако се дозначује тренутак важних догађања: свет се мења, “другачије је него што је икада било”, ускоро ће “постати могуће и оно што је раније изгледало сасвим немогуће”, свуда околу су преговарачи, миротворци, приказе у маскирним униформама, војска и они преузимају ствар у своје руке, заводе ред. Истрага је у току, зар не?, пита се Иван Негришорац и одговара драмским призорима породичног страдалништва на фону овако постављене панораме текућег “обнављања” збиље. Дело живих и густих, специфичних вербалних, дијалогских целина (уобичајена лексика и дневно-актуелна терминологија) одликује отвореност, директност увида у стварност као инспирацију где су појединости чиниоци хронике човековог проласка кроз живот, суочавања са актуелним, немилим садржајима. Тематску сферу дакле одређује окружење само; области ружног, обезљуђеног, насилног и деструктивног уз потпору елемената човековог искуства изграђеног у деловању “модерног доба”. Истовремено писац тежи да у свом казивању традиционалне драмске постулате (мера заступљености традиционалног уопште) освежи огледањем кроз искуства и поступке који се позивају на “авангардно” (онеобичавање, увођење парадоксалног, фантастичног). То условљава превођење из једне у другу раван говора – од реалистичности приказа до гротескно-фантастичног нивоа (садејство две интонације, две перспективе)... [>>> види поговор](#)

Драган Томић – [Шиптар](#)

Гвоздени поход историје, њен “страшни ревоуционарни фрагмент” исписује повест живота Скендера Хотија а Драган Томић ову повест само бележи својом драмом. Шиптар је животопис комесара батаљона који је дезертирао али човека који никада неће дезертирати и никад издати; доба његовог живота је ратно, оно што траје и после ослобођења, у миру у коме се и даље гине као да краја никада неће бити, и даље ислеђује, прогања, преваспитава, ликвидира. Прича о хаосу оваквог ратовања његова је властита а проживљено кључно искуствено искушење; сачуване слике, кратки записи, филмски кадрови сећања, делови несводивог у драми Шиптара Хотија, чиниоци су побуђене личне перцепције догађања у покушају да се она избистри, оснажи, допринесе спознаји. Постоји само историјско време, праволинијски след бурних година (од 1945. до 1968.) у који није само унета већ утемељена животна, људска прича Скендера Хотија; у њему је исказ његовог стања, запис постојања. А та прича чита се као хронологија несреће, патње, трпљења, живота на задатку (како су Партија и они који одлучују одредили), сведене документарности, сачињена од сакупљених података, чињеница без коментара, става, формулисаног гледишта; битан је ток онога што се збило, факти без изјаве, објашњења, и шкрт дијалог, говор са мало речи, заправо описује време, место, људе, позиције, ситуације, стања. “Велики, искусни ратник” коме је доста рата и хтео би мирно да живи ношен је линијом времена без узмицања, а са њим као пролазници али и учесници његове приче војници и одметници, дезертери и емигранти, храбри борци, хероји, поверљиви и они који су изгубили поверење, вође и њихови сарадници, активисти а одмах потом логораши, људи развејани, потрошени као прах времена... [>](#)
[>> види поговор](#)

Миодраг Ђукић – [Критичњак](#) – драма у два чина и три слике

Став по коме проширено поље маштовитости оснажује улогу пародије и парадокса (при чему текст релевантним одјецима гради убедљив контекст) долази до изражаја у драми Критичњак Миодрага Ђукића; и овде је онеобичавање стварности, уз очување препознатљиве основе, примењен стилски поступак. Почетак, са прецизним одређењем да се догађа у Србији, у провинцијској кући, наговештава атмосферу зимске идиле, топлог дома у коме се изговара бајалица над ватром која се разгорева, где се сањари уз камин и призива славна прошлост. Кућа се (ипак из других разлога) ставља у фокус драматског виђења, не само као просто место дешавања, митско средиште националног поимања егзистенције, привлачна литерарна парадигма; ни по чему посебна, чиста и уредна по тврдњи укућана (али се у њој збива “нешто необично”, од темеља је изједа “нека гад”, “неки црв”), она је и учесник у драми катастрофичне стварности и њено фантазмагорично огледало, драма сама, текст приповести о пропадању, подривању, разарању простора живљења, расположивог одјека света у вечној зими, помахниталом времену, у зараженом, бесном окружењу (и споља и изнутра). Стара кућа која шкрипи и цвили и коју ће део по део кртице прождерати од подрума до крова, као исходна прича једног “доба изградње” и “напретка” и као стециште бурних подривених људских прича, израња кроз богате језичке слике, титравих, делатних детаља, а функционалан дијалог, склопови реченица, изказа, узвикивања, погрде, верно одражавају и ситуације и стања, изглед, наступ и позиције актера говорника (док се све руши), унутарње одзиве и перспективе... [>>> види поговор](#)

Зоран Поповић - [Каледоскоп времена - Поговор](#)

--ooOoo--

Едиција Савремена српска драма КЊИГА 9

Издавачи: МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ, 11000 Београд, Господар Јевремова 19 ; УДРУЖЕЊЕ ДРАМСКИХ ПИСАЦА СРБИЈЕ и ЗАВОД ЗА ПРОУЧАВАЊЕ КУЛТУРНОГ РАЗВИТКА 11000 Београд, Риге од Фере 4, zaprokul@infosky.net

www.drama.org.rs

udraps@gmail.com

Главни и одговорни уредник, Миодраг Ђукић

Уредник, Момчило Ковачевић

Редакција: Душан Ч. Јовановић, Миладин Шеварлић, Радомир Путник, Драган Томић,
Владимир Ђурић Ђура,

Коректура - Момчило Ковачевић

Ликовно и техничко решење, Ново Чогурић